

samotného autorova výkladu. Boleslavsko bylo silně decentralizované, severní katolická oblast tíhla spíše k Horní Lužici, na východě působil vliv bývalého sirotčího svazu, na západě pak fungovala přitažlivost Prahy. Tato rozříštění se projevila už při ustavení landfrýdu, k němuž se nepřipojila severní oblast, a působila i nadále, zejména díky mocenskému přeskupování během posilování pozic spojených východočeských landfrýdů. Beran tyto změny velmi citlivě postihuje, avšak nutnost prosadit do textu co nejvíce boleslavský landfrýd ho poté od skutečné podstaty problému vzdaluje.

Závěrečné zhodnocení knihy je nutně rozporuplné. Pokud by Beran podal dějiny boleslavského kraje v pohusitském období a landfrýdu z roku 1440 přisoudil jen takovou úlohu, jakou lze vyčíst z pramenů, šlo by o vynikající regionální sondu. Pokud však hodnotí látku prizmatem institutu, který v mocensko-politické, vojenské i správní rovině – pokud vůbec fungoval – patrně nehrál klíčovou roli, nebo pro to alespoň nemáme žádné doklady, nutně tak došlo ke zkrácení. Osobně se domnívám, že role landfrýdů a regionálních sněmů na sklonku středověku je spíše přeceňována. Naše znalosti se stále ještě opírají především o důkladné práce historiků druhé poloviny 19. a počátku 20. století, kdy bylo třeba na základě dějinných analogií prokázat samosprávné schopnosti českého národa.

Nakolik představuje landfrýdní organizace z let 1440–1453 v dějinách krajského zřízení anomálii, či naopak prvek kontinuity, odpoví až budoucí bádání. Soustředěný výzkum Zdeňka Berana slibuje v této oblasti mnohá očekávání. Přece jen je však třeba zmínit určité memento. Mnohdy se na počátku stanovená problematika ukáže časem jako nepřiliš nosná. I to je cenné zjištění, byť se pochopitelně historik nerad loučí s původními představami a nadějemi. Boleslavský landfrýd, který naděje v perspektivní badatelské téma ne zcela naplnil, snad bude v případě výzkumu pohusitských landfrýdů výjimkou.

ROBERT NOVOTNÝ

1000 Jahre Goldener Steig, hg. Franz-Reiner ERKENS, Dietmar Klinger Verlag, Passau 2011

147 s., ISBN 978-3-86328-105-2

Při příležitosti tisíciletého výročí vydání listiny Jindřicha II., v níž panovník pasovskému klášteru Niedernburg věnoval mimo jiné clo z obchodní

cesty do Čech, známé později jako Zlatá stezka, se v Pasově v roce 2010 konala konference k dějinám této důležité mezinárodní komunikace. Ve sborníku příspěvků, v němž sumarizaci svého dlouholetého výzkumu Zlaté stezky předložili také František Kubů a Petr Zavřel, publikovali vedle zástupců pasovské a řezenské univerzity (mj. Egona Boshofa) ředitel Domu bavorských dějin a Archivu pasovského biskupství Richard Loibl a Herbert Wurster, ale i „veterán“ výzkumu Zlaté stezky a volarský rodák Paul Praxl.

Pro českého badatele jsou patrně nejzajímavější analýzy bavorského politického pozadí fungování mezinárodní cesty, které je z naší strany hranic relativně obtížně sledovatelné. Rovněž se tu ovšem ilustrativně ukázala negativa přísně dokladového postupu bádání, který autoři příspěvků vesměs zvolili. Pominutí argumentů ex silencio stejně jako to, že se proklamovaná interdisciplinarita omezuje na historii, archeologii a lingvistiku, vedou k pokřivení celkového pohledu na význam dálkové cesty a život na ní. Zpředmětnění cíle výzkumu s sebou také přirozeně nese přecenění významu dílčí komunikace pro podobu a vývoj obecných jevů.

Z předkládané publikace by se tak například mohlo zdát, že v raném středověku snad ani neexistovalo jiné významné obchodní spojení mezi Čechami a Bavorskem, což dokonce i pro bádání založené pouze na přímých dokladech vyvrací například tzv. Raffenstettenský řád poplatků v mytních stanicích na Dunaji z počátku 10. století (Codex diplomaticus Bohemiae I, s. 33–36, č. 31). Herbert Wurster ve svém příspěvku sice naznačuje, že Zlatá stezka nebyla jedinou spojnicí mezi oběma zeměmi, ale ani on význam dalších tras nedoceníl. Jako samozřejmý pak autoři příspěvků berou předpoklad, že v Čechách všechny větve Zlaté stezky pokračovaly na Prahu, ačkoli zejména v raném středověku byly komunikační návaznosti na severu mnohem složitější.

Ve střední Evropě není ovšem mnoho obchodních dálkových cest, pro jejichž existenci bychom našli přímý listinný doklad již z počátku 11. století. Shrnutí archivních pramenů týkajících se nejen samotného provozu na komunikaci, ale i širších souvislostí politických dějin Bavorska a předního benediktinského opatství Niedernburgu, které sborník především předkládá, umožňuje vytvořit si představu o významu jedné dálkové obchodní trasy.

TOMÁŠ KLIMEK